

OBRTNI VESTNIK

Strokovni list za povzdigo in napredek obrtništva dravske banovine

»OBRTNI VESTNIK«

Izhaja tedensko, in sicer vsak petek in stane:

celoletno Din 40.—
polletno Din 20.—
posamezna številka Din 1.—GLASILO OKROŽNIH ODBOROV,
OBRTNIH ZDRUŽENJ IN OBRTNIH DRUŠTEV DRAVSKE BANOVINE

Uredništvo in upravnštvo: Ljubljana, Cankarjevo nabrežje 9.

Nefrankirani dopisi
se ne sprejemajo. Rokopisi se
ne vračajo. Ponatiski dovoljeni
le z navedbo vira.Številka pri poštni hranilnici,
podružnici v Ljubljani 10.860.

XVI. letnik.

V LJUBLJANI, dne 24. novembra 1933.

Štev. 22.—23.

Obrtniški problemi

so pričeli zanimati javnost. Nekateri med odločilnimi so se zganili in vprašali, mar je res tako težek položaj, v katerem danes živi naš najmarljivejši rokodelca, ki mu znoj in žulj zaslužita za najnujnejše in za davke.

Sedanje razmere kriče po spremembah. Ni ga, ki mu ne bi bilo jasno, čigav kruh je naš mali obrtnik. S svojo pošteno roko ustvarja življenjske potrebe našemu malemu človeku in predvsem kmetu. Časi, ko je kmet živel v izobilju in si je lahko nabavljal za gospodarstvo potrebne stvari, so minili. Celó več, Niti najpotrebnejšega si danes kmet ne more več privoščiti, pa je tako obrtnik ostal brez zaslužka in skoraj brez možnosti obstoja. In medtem, ko kmet danes uživa največjo zakonsko zaščito — česar mu pa obrtniki ne zavidajo — obrtnik nima niti najmanjše, nego so mu celo v teh najtežjih časih določili še nove dajatve brez vprašanja, odkod naj jih zmore.

Mi smo prepričani, da ni treznega človeka, ki ne bi uvidel in priznal obupnega položaja našega obrtnika. A vendar vemo, da enako skoraj ni človeka, ki bi se za ta obupni položaj zmenil in zastavil svojo krepko besedo v zaščito onega, ki v finančnem oziru predstavlja močan stebel države in ki mu je poravnavanje obvez prvga in najvažnejša stvar, kakor sploh vsakemu našemu malemu človeku. Čas poteka in kliči so vse obupnejši. Problem je danes, odkod naj zmore država ogromne kapitale, ki jih mora imeti za svoj državoupravni aparat in druge potrebe.

Zadnja številka našega lista je bila posvečena ukrepom proti šušmarstvu, ki danes onemogoča in ogroža obstoj vsega obrtniškega stanu brez razlike panog. Mi smo obširno objavili s konkretnimi dokazi podprte slučaje, ki dokazujejo težavnost današnjega položaja. Ako naj bi napravili povsem kratko rekapitulacijo mogočne mariborske obrtniške manifestacije, bi rabili le en sam stavek: **najstrožje izvajanje zakonskih določb in predpisov oblasti je predvsem potrebno, da se položaj izboljša.**

Ne iščemo novega in ne postavljamo nikomur nemogočih zahtev. Še s sedanjim, dasi izredno težkim položajem, bi se zadovoljili, ker razumemo docela svoje državljanske dolžnosti in vemo, s kakšnimi težavami se danes bori naša država.

Zakon je pravna obveza za vsakega državljan in se mu vsak državljan mora tudi brezpogojno pokoriti. Kljub temu, da so mnogi zakoni naložili baš obrtniku še nova in težja bremena od dosedanjih, ni prišel iz ust obrtnika niti najmanjši ugovor, ki pa bi spriče sedanjega položaja sicer bil umljev in morda celo upravičen, ako bi z ozirom na sedanjí položaj primerjali sedanje obremenitve posameznih stanov.

Zaščitne odredbe, ki so bile izdane za obrtnika, so bile uvidevne in umestne in so jih tudi obrtniki pozdravili.

Kdor se je poglobil v zadnjo številko našega lista, je uvidel prav lahko, kakšne silne krivice trpe naši obrtniki in kako jih kljub temu molče prenašajo.

Omogočite obrtniku delo in ne dovoljajte nikomur šušmarstva, pa bo obrtnik mogel skromno živeti brez pritožb in pošteno plačevati dajatve, ki mu jih določa država!

Sprejem vajencev v Vajenski dom v Ljubljani

Sprejemmo v dobro vzgojo z izdatno hrano in stanovanjem vajence vseh strok. Mesečna oskrbina 350 Din. Redno obratovanje prične 1. oktobra. Obrtniški vajenski dom v Ljubljani, Lipičeva ulica 2. — Telefon 35-23.

Novi dom obrtniške mladine

V nedeljo 8. septembra je naše Obrtniško društvo skromno, kakor je sicer vedno v svojem delu skromno, otvorilo nov dom, namenjen naši obrtniški mladini, ki se z dežele prihaja učiti obrti v Ljubljano. Ta mladina je bila doslej prepuščena v mnogih slučajih vzgoji ulice in slepi usodi, ki ni vodila k dobremu. Marsikateri talent je bil izgubljen in marsikateri starši so zajokali nad svojim otrokom, ki ni dosegel namenjenega mu cilja in postal dostojen član ljudske družbe in obrtniškega stanu.

Novi Vajeniški dom ima svoje prostore v odlično prenovljenih prostorih zadnjega trakta šentpeterske vojašnice. Vsi prostori so zračni in svetli in odgovarjajo vseh zahtevam sodobne higijene, kolikor je sploh bilo mogoče v razpoložljivih prostorih doseči. Izredno velika in prostorna je kuhinja, v kateri posebno ugodno iznenadi čista aluminijasta posoda. Ves trakt poleg kuhinje je namenjen gospodinjstvu in vajenkam, ki bodo seveda strogo ločene od moških oddelkov, tako, da bo ta del prav za prav poseben zavod le za vajence. K njemu spada vrt, na katerem se bodo učence lahko praktično učile, kako gojiti zelenjavo in cvetje, sadjarski strokovnjaki pa bodo vajencem pokazali racionalni način sadjarstva, ki je znana dobra donosna gospodarska panoga, s katero obrtnik lahko mnogo vsled dobrega vzgleda koristi tudi celemu svojemu kraju. Stranski prostori kuhinje so namenjeni shrambam za živila, od katerih je posebno zanimiv oddelek z modernom Werkovo garnituro za konserviranje živil.

V pritličju vzhodnega trakta je izredno prostorna jedilnica, ki bo služila vajencem tudi kot družabna soba za igre, zabavo, razna predavanja, gledališke nastope in slične prireditve. Poleg jedilnice je velika gospodinjska soba s šivalnimi stroji za šivilje in celo tudi čevljarje in posebno praktično urejenimi električnimi pripravami za likanje. Po prikupno urejenem hodniku dospemo dalje do velike učne sobe za predavanja, pevske in glasbene vaje, zlasti tamburaške, kateri odseki že vsi obstojajo v našem Obrtniškem društvu. V pritličju sta dalje še dve veliki spalnici za pomočnike, ki prihajajo v Ljubljano po opravih ali na izpite, da jim odslej ne bo treba več tavati brezciljno po mestu in prenočišče sumljive čistoče drago plačevati. Ti prostori seveda ne bi bili popolni, če ne bi bilo urejenih še 6 prh v posebnem prostoru, poleg katerega je drugi prostor z 8 umivalniki s tekočo vodo in dalje še lična kopalnica.

Nad kuhinjo v prvem nadstropju je poleg velike čistilnice z izredno bogato knjižnico lepa in svetla upravnikova pisarna. V istem nadstropju je tudi upravnikovo stanovanje, nad njim pa svetle sobe za uslužbenice in razna skladišča za orodje, obleke in sploh stvari, potrebne tako velikemu gospodarstvu, kakor bo novi vajeniški dom. Gospodinjstvo bodo vodile šolske sestre Krekove šole, ki lahko s svojo izobrazbo nudijo zadostno jamstvo vajenkam, da se bodo tudi gospodinjstva res lahko odlično izučile. V poslopju je tudi moderno urejena pralnica s sušilnico.

Nad gospodinjstvi prostori je v prvem nadstropju zopet velika spalnica za vajence. Sobe so obrnjene proti jugu in opremljene z lepimi belimi posteljami, kakor redko kateri boljši instituti. V vzhodnem traktu ob Lipičevi ulici je 6 vajeniških spalnic, od katerih ima vsaka 10 postelj. Spalnice imajo vse solčno lego, obednice in učni prostori pa so v hladu. Na hodniku ima vsak vajenec svojo omarico s ključem, v kateri bo mogel hraniti svoje stvari, ko pa se iz pritličja povzpneš v prvo nadstropje je

na hodniku na podstavku lep kip Nj. V. kralja, našega skrbnega gospodarja. Na vrtu bodo vajenci lahko telovadili in igrali koristne igre in se po delu in nauku razvedrili.

Koliko dela in truda je bilo potrebne, dokler nismo dobili tega Vajeniškega doma v sedanji obliki, vedo gotovo najboljši predsednik Obrtniškega društva g. Josip Rebek, odbornika gg. Miroslav Urbas in Filip Pristou in znani vzgojitelj naraščaja g. Milko Krapež. Poleg njih je bilo seveda še mnogo tihih delavcev, za katere javnost niti ne ve, niti oni žele biti imenovani, ker so to svoje delo vršili nesebično iz ljubezni do obrtniškega naraščaja in ga vedno smatrali za svojo dolžnost, ker so sami občutili v svoji mladosti pomanjkanje istega. Posebne zasluge za naš ponosni Vajeniški dom imajo dalje predvsem senator g. dr. Valentin Rožič, podban g. dr. Otmir Pirkmajer in zlasti naš župan g. dr. Dinko Puc, ki je pri ustanavljanju doma pokazal največje zanimanje in ljubezen. Ljubljanska mestna občina je storila to pot za obrtniški naraščaj gotovo mnogo več, nego so obrtniki sami sploh mogli pričakovati. Vso uvidevnost so pokazali dalje šef mestnega gospodarskega urada g. dr. Riko Fux, magistratni ravnatelj g. Fran Jančigaj in bivši upravnik šentpeterske vojašnice, banovinski inšpektor g. Kuharič.

Na otvoritveni dan je goste najprej pozdravil predsednik kuratorija g. Josip Rebek, ki je poudaril pomen takega doma za našo učečo se mladino, ki naj bo stebel bodočih obrtnikov in sploh tudi

Sprava med obrtniški voditelji

Podpisana z ozirom na razne kazenske pravde, ki so nastale med različnimi osebami obeh skupin v obstoječem načelnem boju radi delitve oziroma nedelne zbornice pri tukajšnjih sodiščih izjavljava, da vzajemno obžaluje vse osebne izpade drugih proti drugim in izjavljava, da naju v tem boju ni vodila nikaka osebna medsebojna mržnja. Zagotavljava si medsebojno spoštovanje in se z moško besedo zavezuje, da imajo v tem boju izostati v bodoče vsake osebnosti na shodih in v listih, v zasebnem življenju in javnosti.

Izravnano in odpuščeno je vzajemno vse, kar je bilo do danes v tem boju žaljivega v pisani ali izrečeni besedi.

Obe stranki prevzameta na sebe dolžnost, da pomirita vse spore, ki bi jih v tej zadevi povzročile druge osebe.

Pozivljva vse svoje somišljenike, da odnehajo v zasebnem in javnem delovanju z osebnimi izpadi.

Ljubljana, dne 16. novembra 1933.

Josip Rebek s. r.

Priče:

Milko Krapež s. r., Filip Pristou s. r.

Lovro Pičman s. r.

Priče:

Viler s. r., F. Rupnik s. r., Kunstler s. r.

★

Ker smo bili vedno za složno in resno delo, smatramo za svojo dolžnost poudariti naše iskreno veselje radi te sprave kljub temu, da je dosežena s težkimi žrtvami zlasti s strani g. Rebeka. Upamo, da so s tem končane borbe in nasprotstva, ki niso koristila nikomur, in želimo, da dane obljube ostanejo vedno res moška beseda.

Uredništvo.

naše države. Naloga Vajeniškega doma je zbrati v svoje okrilje vajensko mladino, ki je bila doslej prepuščena vedno le sama sebi, zlasti mladina iz našega podeželja, ki je stremela za večjo izpolnitvijo in prihajala v Ljubljano. Mirno in s popolnim zaupanjem bodo odslej lahko starši pošiljali svoje otroke v mesto, ker bodo vedeli, komu jih bodo zapuili. S prirejanjem tečajev in s knjigami bo slehernemu dana možnost, da nastopi pot v življenje po končani učni dobi kot zrel in samostojen mož in sposoben obrtnik za delo. Nadarjeni, a siromašni vajenci bodo s podporo javnih oblasti preskrbljeni ves čas svojega učenja. Napredek obrti je v dobro vzgojenem naraščaju. Temeljno načelo obrtniškega Vajeniškega doma pa je, da vajenec v domu ne bo imel občutka strogega nadzorstva, nego bo užival ljubezen in polno zaščito.

Stremimo za tem, da vzgojimo zdrav, strokovno izvežban in z nacionalno in državotvorno zavestjo prežet naraščaj, ki bo v ponos kralju, domovini in stanu. Pri koncu svojega govora je predsednik g. Rebek izrazil posebno hvaležnost banu g. dr. Marušiču, podbanu g. dr. Pirkmajerju in mestni občini z županom dr. Pucem na čelu. Poleg istega so bili pri otvoritvi navzoči tudi zastopnik banke uprave g. dr. Marn, podžupan prof. g. Jare, predsednik Zbornice TOI g. Jelačin, senatorja gg. dr. Rožič in dr. Ravnihar, predsednik Narodne galerije g. dr. Windischer, predsednik Zveze obrtnih zadrug g. Zdravec, župnik g. Barle, zastopnik Sokolske župe Ljubljana g. Flegar, zastopnik JNS g. dr. Cepuder, predsednik Gremija trgovcev g. Verbič, ravnatelj trgovske akademije g. Pirjevec, ravnatelj trgovske šole g. Gogala, zastopnik univerze profesor g. dr. Ozvald in zastopniki skoraj vseh korporacij in gospodarskih organizacij kakor tudi prosvetnih ustanov.

Z izredno toplimi pozdravnimi besedami je župan g. dr. Puc kot hišni gospodar dom otvoril in ga dal v varstvo sedanjemu upravitelju z željo, da bo vzgojen obrtniški naraščaj tako, da bo vedno in povsod delal v dobrobit svobodne jugoslovenske države. Naj ga uče ljubezni do svojega naroda, da bo vsak vestno izpolnjeval svoje dolžnosti, prav tako pa naj ga vzgajajo v ljubezni do našega vladarskega doma.

Tamburaški zbor obrtniških vajencev je zaigral državno himno, nakar se je g. Rebek prisrčno zahvalil gospodu županu za izbrane besede in trud in ljubezen, ki jo je izkazal obrtništvo.

V imenu Zbornice TOI je pozdravil novi dom predsednik g. Jelačin, ki je izrazil veliko veselje nad tako sijajno dovršenim delom in se zahvalil g. Rebeku in sodelavcem za njihovo požrtvovalnost z obljubo, da bo Zbornica v moralnem in gmotnem pogledu Vajeniški dom vedno podpirala, da se razvije v enega prvih zavodov našega obrtniškega stanu. Posebno se je zahvalil županu g. dr. Pucu in podbanu g. dr. Pirkmajerju, ki sta z vsemi svojimi močmi pripomogla do tako lepega uspeha, kakršen je novi zavod za vzgojo obrtniškega naraščaja. Spominjal se je časov, ko je bil ta dom dom rekrutov in je tu rožljala sablja tujega gospodarja. Zato naj služi ta vajeniški dom danes, ustvarjen v svobodni državi, najplemenitejšim namenom vzgoje naše mladine. Največja vrlina slehernega obrtnika mora biti stremenje za dobrim glasom.

S toplimi besedami je otvoritev pozdravil tudi zastopnik naše slovenske univerze g. dr. Ozvald, ki je naglašal, da naj ne bo cilj tega vajeniškega doma vzgajati ljudi za mizarje, nego mizarje in vajence za ljudi, ki bodo koristili naši narodni skupnosti.

Nevzdržen položaj v čevljarški obrti

Predsednik g. Rebek je prečital še pozdrave ministra g. dr. Kramerja, podbana g. dr. Pirkmajerja in zelo številne pozdravne brzojave raznih obrtniških organizacij iz vseh krajev, nakar so si udeleženci ogledali dom.

Naši obrtniki naj se zavedajo, da je ponosni naš Vajeniški dom temelj za novo delo v obrtniškem stanu in naj ga vsestransko podpirajo. Vajeniški dom je ponovni dokaz obrtniškega dela in uspeha in zasluži tudi zaupanje vseh. To, kar v sedanjih razmerah ne bi mogel nihče storiti, je z največjo požrtvovalnostjo storilo naše Obrtniško društvo, ki si je s tem postavilo najlepši spomenik in najlepšo oporo za plemenito nadaljnje delo.

Ivan Rebek — sedemdesetletnik

Rodil se je 8. oktobra 1863 na Črnem vrhu pri Idriji, kjer je zgodaj izgubil starše. Po hudem trpljenju je kot mlad rokodelski pomočnik prišel peš iz Gradca v Ljubljano, kjer so kmalu opazili njegove izredne nadarjenosti in ga pritegnili k sodelovanju v Rokodelskem društvu, Sokolu, Slavcu, Dramatičnem društvu. Se kot pomočnik je bil leta 1893. pozvan kot ekspert za novi obrtni zakon na Dunaj, kjer je v parlamentarnem obrtnem odseku podal v slovenskem jeziku referat, ki je vzbudil splošno zanimanje, da mu je čestital celo pokojni dr. Lueger. Leta 1894. je prišel v Celje. Ker mu je nemštvo preveč nasprotovalo, je moral prvo delavnico poiskati v okoliški občini in šele čez tri leta mu je pokojni dr. Dečko priboril večjo delavnico v mestu, da je mladi obrtnik mogel prevzeti ključavničarska dela pri takratni stavbi Narodnega doma. Mlademu mojstru je uspelo organizirati slovensko delavstvo pod firmo Slovenskega delavskega podpornega društva in odcepiti slovenske obvezne obrtne zadruge od graškega Bunda in združiti v novo ustanovljeni Zvezi južnoštajerskih obrtnih zadrug. Rebek je na čelu bojkotnega gibanja zoper nemško trgovino, iniciator za takratno dobo znamenitih narodnih koledarjev in »kazipotov«.

Seveda ni manjkala Rebek v nobenem narodnem društvu. S posebno vnetostjo je sodeloval v celjskem dramatičnem in v pevskem društvu. Ponovno je kandidiral v državni in deželni zbor. Bil je tudi član Narodnega sveta, prvega mestnega občinskega sveta celjskega, načelnik kovinarske obrtne zadruge, podpredsednik šolskega odbora celjske obrtne nadaljevalne šole, član Zbornice za TOI itd. Občeslovensko obrtno društvo v Celju in bivša Splošna zveza obrtnih zadrug sta ga imenovali za častnega predsednika. Jubilarne razprave o najaktualnejših gospodarskih problemih, katerih je objavil nebroj, posebno v strokovnem časopisu, so se zelo rade čitale zaradi svoje svežosti, samozavesti in izrednega optimizma. Kdor pozna jubilarne odkriti kremeniti značaj, mora občalovati, da je tega idealnega borca za koristi malega človeka in pravice naroda optimizem v mnogih pogledih varal.

Rebekovega jubileja se poleg gospe Pepce, ki ga zvesto spremlja in podpira v veselih in bridkih urah že 35 let, ter 6 dobro preskrbljenih otrok, vselele gospodarski in nacionalni krogi. Naj bi se zdrav in krepak spet povrnil na svoje mesto kot najboljši obrtniški voditelj.

Mojstri,

ki iščete vajence katerekoli stroke, se obrnite na Obrtniški vajeniški dom v Ljubljani, Lipičeva ulica štey. 2.

Ni je skoraj stroke na svetu, ki bi preživljala tako strašen boj za svoje življenje in za svoj obstanek, kakor ravno čevljarška stroka. Res je in mi to sami priznavamo, kar pišejo nekateri listi, da smo si šušmarstvo vzgojili sami s tem, ker smo posebno v povišnih letih zaposlevali prevelik kader vajencev, napekli pomočnikov, kakor pek žemelj, danes pa jih ne moremo zaposliti. Res pa je tudi, da bi morale ravno v istih letih biti oblasti na mestu in opozarjati obrtništvu na posledice, ne pa da je raznim združenjem bilo celo prepovedano omejevali svojim članom pravico vzgajanja vajencev. Danes teh omejitev ni potreba, ker so starši pametnejši in ne dajo svojih otrok učiti v stroke, pri katerih bi se pozneje ne mogli preživljati ter bi v poznejših letih starše preklinjali. Združenje čevljarjev v Mariboru je imelo n. pr. še v letu 1930, pri istem številu članstva 156 vajencev, medtem ko jih ima danes samo še 56, torej za 100 manj in je pričakovati še večje redukcije, ki pa bo prišla sama po sebi. Greh je storjen in se ne da več zbrisati, zato pa je treba, da ta greh popravi oboje činitelja, ki sta ta greh zakrivila. Združenja se že cela leta trudijo, da bi šušmarstvo omejila, a na žalost, čim bolj jih prijavljajo, tem več jih je. Združenje čevljarjev v Mariboru je prirejalo že od meseca maja t. l. sestanke v večjih centrih svojega okoliša v svrhu nabiranja šušmarjev in je povabilo k tem sestankom župane občin in komandirje žandarmerijskih stanic. Najvažnejša in najpomembnejša točka te uredbe je prva, ki ukazuje, da se brezpogojno ovađi vsak, ki se neopravičeno brez pooblastila bavi ali tudi samo enkrat ali včasih, bodisi tudi samo proti plačilu v blagu ali proti nagradi izvrši kako obrtniško delo. Vzlic temu pa poročajo naša združenja okrožnemu odboru, da so ovadila šušmarja, ki je po cela dva meseca delal, a dobilo od oblasti odgovor, da je še pre malo dokazov. Kje je torej tisti, v prvi točki uredbe navedeni »samo enkrat ali včasih«, kje pa je tudi zadoščenje besedila uredbe, »bodisi tudi proti plačilu v blagu ali proti nagradi«. Združenja pa so dobivala od oblasti odgovore, češ, da ovadeni v resnici izvršujejo to in ono stroko, pač pa se ni moglo dognati, da je delal za denar, temveč je napravil en par čevljev temu kmetu za orača, drugemu za voznika, tretjemu za moko, četrtemu za špeh, petemu za meso itd. Enake odgovore so dobila združenja doslej in radovedni smo, kakšna bodo sedaj, če se bo besedilo prve točke uredbe upoštevalo. Zato zahtevamo, da se vsebina uredbe kr. banske uprave dravske banovine z dne 6. decembra 1932 o pobijanju šušmarstva strogo in dosledno uvađuje in izvršuje. Zahtevamo, da se vsakega šušmarja, ki ga je ovadilo združenje in kateremu se šušmarstvo le malo dokaže, strogo kaznuje, v drugem primeru pa da se mu odvzame orodje v prid združenju. Zahtevamo, da se pri zasledovanju šušmarja pritegne našega zaupnika, katerega bo združenje prijavilo oblasti, in kateri bo dobil od svojega združenja zato potrebno legitimacijo. Ta zaupnik bo strokovnjaško ugotovil to, kar orožnik ali policist kot nestrokovnjak ugotoviti ne more. Nočemo hudega storiti tistemu, ki je napravil zaradi brezposelnosti eno popravilo: naši šušmarji pa ne obstojajo samo iz onih brezposelnih revežev, kakor to tolmačijo nekateri listi, naši šušmarji se rekrutirajo tudi iz ljudi, ki imajo stalni zaslužek, pokojnino in celo iz posestnikov, torej po večini iz ljudi, ki posebnega zaslužka ne potrebujejo.

Še hušje zlo, kakor so posamezni šušmarji, je ona velika institucija, ki ima moderno urejeno delavnico s stroji na pogon, kjer dela nekako 40 ljudi dan za dnem in se imenuje drž. moška kaznilnica. Nočem ponavljati tega, kar se je o kaznilnicah že govorilo, omeniti hočem samo to, zakaj se izvrševanje obrtniških poslov v naših kaznilnicah ne ustavi ter bi se kazence uporabilo za regulacijo rek, kar je pri nas ena generalnih potreb. Zakaj toliko poplav naših banatskih in drugih polja, zakaj potem nepotrebno pobiranje za poplavljenca? Zakaj bi se delo kazencev ne organiziralo tako, kakor je to storila naša bratska država Poljska, ki je kupila 400 ha zemlje, katero bodo obdelovali starejši kaznenci in pridelali živeža za vse kazence. Mi zarske, čevljarške in druge delavnice pa bodo opustili, ker delajo konkurenco zasebnim obrtnikom. Tudi pri nas bi se dalo to napraviti.

Poleg šušmarstva in kaznilnic imamo še druge zavode, kakor deško vzgajališče v Pionovcih pri Litiji, ki samo prizna, da ima uvedene 3 stroke, in sicer čevljarško, mizarško in krojaško, v katerih zaposluje skupno 18 vajencev, torej v vsaki stroki po 6. Kje najdemo danes še obrtnika, ki zaposluje mogoče 10 pomočnikov, da pa bi imel 6 vajencev.

Drugi takšen zavod je zavod salezijancev v Ljubljani, ki si predrzne predpisovati celo 4letno delo in zahtevati od staršev še mesečnih Din 150.— za prehrano. Medtem ko bi moral mali obrtnik, ki že zaradi krize komaj diha, plačati po predpisu obrtnega zakona svojemu vajencu drugo in tretje leto neko fikšno plačo, si predrzne salezijanski zavod zahtevati pri 4letni učni dobi še Din 150.— mesečno za prehrano. Ta šušmarska gnezda se sklicujejo na uredbo ministrstva trgovine in ind. v Beogradu z dne 24. avgusta 1927, V br. 7911 (dvomljivo je, če je sploh še v veljavi), ki je bila izdana le za drzavno vzgajališče v Ljubljani, sedaj pa bi radi vsi ti zavodi šušmarji pod to koncesijo. Ni zadosti, da nam ti zavodi odjemajo delo in zaslužek, nego nam pošiljajo še potem te izučene reveže, da bi jih mi oproščamo, ker jih sami nimajo pravice, povrh pa še grozijo, da naj se nikdo ne predrzne omejevati in utesnjevati njih pravic. Zahtevamo, da se § 141. obrt. zak., ki dovoljuje trgovinam popraviljanje pri njih kupljenih čevljev, novelira in popravi tako, da se bo dal lažje tolmačiti. Starinarji nemoteno prodajajo v Mariboru nove čevlje, o katerih nihče ne ve, katerega izvora da so: šušmarskega ali kaznilniškega. Starinarne naj se nemudoma kontrolirajo ter se jim prodaja novin enkrat za vselej zabrani. Zahtevamo nadalje, da se delavnice raznih državnih institucij, kakor policije, pošte itd. ukinejo. Zahtevamo, da se razpečevanje v velikem, kakor tudi prodaja na drobno manj vrednega blaga z uredbo zabrani, posebno ono prodajanje po potnikih od hiše do hiše.

Ravno tako zahtevamo, da se z uredbo zajamči označba čevljarškega blaga, ki je za prodajo pripravljeno. Vsak čevljev mora imeti označbo kvalitete blaga, vsaka laži-označba pa se naj strogo kaznuje. Na ta način ne bomo kupovali več lepenke namesto usnja itd.

Bat'a in čevljarji.

Batove popravilnice in njegova tovarna čevljev v Jugoslaviji pa je zadnji adut, ki so ga izigrali v škodo slovenskega čevljarja. Do sedaj so imeli še čevljarji na deželi nekaj dela, ali sedaj kupi kmet čevlje pri Bat'i. Koliko prošnji je bilo, koliko konferenc in kongresov, resolucij in deputacij, ki so se bavile v raznih mestih države z vprašanjem ukinitve oziroma nedovolitve popravilnic tvrdke Bata, ki so se bavile z vprašanjem dovoljenja njegove tovarne v Jugoslaviji? Koliko težko zaslužnega denarja naših čevljar, obrtnikov in njih organizacij se je zavozilo za prazen nič. Bata je dosegel poleg 20.000 čevljarških obrtnikov, naših državljanov svoj cilj v naši državi, cilj ki ga je zasledoval, to je, da čevljarje uniči. Združenje čevljarjev v Ljubljani je postavilo natančen proračun dohodkov in izdatkov, kakor tudi čistega zaslužka Batove popravilnice v Ljubljani in dokazalo, da bi v rokodelskih delavnicah bilo potreba za to delo, ki ga izvrši Batova delavnica tedensko 33 pomočnikov, medtem ko jih ima Bata samo 8. Tako se pomnožuje brezposelnost. Pa bo zopet kak list pisal, češ, da čevljarških pomočnikov ni dosti brezposelnih. Res je, ali pogledimo v razne tekstilne tovarne in druge. Kjer je najmanj 25 odstotkov delavcev čevljarških pomočnikov na eni in mojstrskih žena na drugi strani. Ti čevljarški pomočniki, ki so svoje stroke učili, morajo danes izpodrivati drugo delavstvo, ki bi lahko tudi brez učne dobe čevljarja delalo v enakih tovarnah. Kaj pa Batova tovarna v Borovu? Čitajmo »Obrtni vestnik« z dne 7. aprila t. l. štey. 8, ki je prinesel prepis članka beogradske »Politike«, ki je to vprašanje razpravljala. Ni nam treba brati nadaljnjega teksta članka, treba je prečitati samo naslov, ki se glasi: Batov sistem v Jugoslaviji, uslužbenci nikdar ne vedo, koliko bo znašala mezda, delovni čas neomejen, prekurno delo se ne plača, vsi uslužbenci delajo prvih 14 dni brezplačno, higijenski pogoji za delo. Odporna sila uslužbencev je toliko oslabela, da je prišlo do epidemij; v 3 mesecih je obolelo 600

delavcev na griži in legarju. Kje je delavska zbornica, da ne zaščiti delavstva tudi v Batovi tovarni? Ali tam mogoče nima vpogleda? Ali se Batovih berličev boji ona delavska zbornica, ki diktrira malim obrtnikom, kako je postopati z delavstvom in vajencem? Batova tovarna v Borovu pri Vukovaru je urejena za izdelavo 16.000 do 20.000 parov dnevno, danes jih še izvršuje 8 tisoč dnevno, pa je že celotna obrt uničena, kaj šele bo, ko bo izvrševala 20 tisoč parov dnevno? Vodilo bi predaleč, da bi izračunali potrebo čevljev jugoslovenskega prebivalstva, smemo pa trditi, da bo g. Bata pri izdelavi 20.000 parov čevljev dnevno obul 50 odstotkov našega prebivalstva, kje so še druge domače industrije, ki enako gledajo, da pridejo na svoj račun? Kje so kaznilnice, zavodi, šušmarji in vsi taki, potem pa računajte, kaj ostane poštemu obrtniku.

Niti četrtnine od tega, kar bi se dalo govoriti in zahtevati, nisem iznesel, želel bi pa, da to ni bilo izrečeno popolnoma zastonj. Povem vam zaupno, kakor so mi nekatere čevljarške organizacije zaupno poročale, ko sem jih vabil na današnji shod, češ, da nimajo v enake shode nikakega zaupanja več in da je to vse skupaj fraza in pesek v oči. Če je bilo to do sedaj, naj gledajo naše nove zakonite institucije, to so okrožni odbori, da bodo skušali to domnevo našega obupanega obrtništvu popraviti.

Živeli domači čevljarški obrtniki, naj živi in prospeva ročno delo domačega obrtnika.

Anton Kračar.

Čevljarji in tovarne čevljev iz vse banovine proti inozemski konkurenci.

V Ljubljani so bile 18. novembra zaprte vse trgovine s čevli, a vse delavnice in tovarne čevljev so ustavile obrat v znak protesta proti inozemski konkurenci. V dvorani Delavske zbornice je bilo prirejeno veliko protestno zborovanje, na katerem so sodelovali vsi čevljarji in njihovi pomočniki, lastniki vseh tovarn in trgovin čevljev, a poleg tega tudi vse industrije iz dravske banovine. Čevljarška udruženja iz Škofje Loke, Tržiča, Žirov in Kočevja ter drugih mest so poslala svoje delegate. Mnogi govorniki so pojasnili razloge, zakaj se bore proti Bat'i in njegovim podjetjem in naglašali, da je zaradi Bat'e prišel obstoj pol milijona naših ljudi v nevarnost. Na koncu zbora so sestavili resolucijo v tem smislu. Zastopnik ljubljanske Zbornice za TOI je izjavil svojo soglasnost z izrečenimi protesti. Upamo, da bodo merodajni z vsi energijo uvidevno podprli upravičene želje naše čevljarške obrti in industrije.

Lep jubilej

Nedavno je obhajala naša najstarejša specialna tvrdka za črkoslikarstvo Pristou & Bricelj tridesetletnico svojega obstoja. Dne 17. avgusta 1903 je gosp. Filip Pristou otvoril črkoslikarski atelje ter je iz malega dvignil svoje podjetje s pridnostjo in neumorno delavnostjo do slovesa, katerega zasluženo uživa tvrdka ne le po vsej Sloveniji, ampak po celi Jugoslaviji. Nešteti tvrdkini izdelki dokazujejo s svojo dovršenostjo o visokem umetniškem okusu in smislu arhitektonske skladnosti. Vedno je znala presaditi moderne iznajdbe in izboljšanje v črkoslikarski umetnosti na naša domača tla in jih prilagoditi našim razmeram. To pa more izvršiti samo tvrdka s šefom na čelu, ki si je v razdobju tridesetih let v borbi in idealnem stremljenju za napredkom zbral sam mnogo umetniškega okusa. Ne s kričečo reklamo, ne s hvalisanjem, ampak s trdim delom je tvrdka dosegla današnji razmah, ki ga moramo občudovati in ki je v ponos naši beli Ljubljani in vsemu našemu obrtniškem stanu.

Časopisje je ta jubilej le bežno omenilo, ker v svoji skromnosti podjetje noče nikake reklame zase. Zato pa si štejemo mi v dolžnost, da opozorimo javnost, posebno pa obrtništvu na ta redek jubilej, in da je tvrdka ravno letos, ob svoji tridesetletnici obstoja, prejela na mednarodni razstavi v Londonu za svoja dovršena dela diplomu, zlato kolajno in zlat križ. Naj ji bo to odlikovanje v kompenzacijo za njeno delo, obenem pa naša zahvala, ker je ponesla sloves našega obrtnika daleč preko mej naše domovine.

Tridesetletni jubilej tvrdke Pristou & Bricelj naj nam bo vzor pridnosti in napredka, njej pa želimo še nadaljnjih uspehov.

Alojzij Kovačič:

Razmere v pekovskem stanu

Zgodovina nas uči, da so države, v katerih sta cveteli obrt in trgovina, dobro uspevale.

Slišali smo že nešteto pritožb od različnih strok, katere zvenijo naravnost obupno za obrtništvo. Nič na boljšem ni pekarska stroka. V pekarski stroki imamo vse polno neobrtnikov, kateri proizvajajo kruh v velikih množinah: naj navedem tukaj samo nekatera, kakor *nabavljalne zadruge, bolnišnice, kaznilnice* in še druge take ustanove, ki ne morejo dokazati, da bi bil v njihovem vodstvu samo eden pek kot obrtnik, nego obratujejo s takozvanimi poslovdji in celo brez teh. Kot obrtnik sem prepričan, da je upravičen samo tisti izvrševati in voditi obrt, ki se je istega učil in da je tudi le tak zmožen doprinesiti dokaz usposobljenosti. Da vse te ustanove delajo pekarskemu obrtniku veliko škodo, naj navedem le primer *Nabavljalne zadruge v Mariboru*, ki ima čez 3000 članov, če pa istim prištejemo družinske člane, dobimo vsoto najmanj 10.000, kar je ena tretjina prebivalstva Maribora. Večini teh članov dobavlja zadruga kruh. Pomislimo, koliko je to izgube za pekarske obrtnike v zaslužku in

zaposlenosti. To je le en zglede, druge pa tudi ni boljše. *S tem pa nima samo obrtnik škode, ampak tudi država, banovina in občine*, ker sušmarji ne plačajo davka ali pa le tako malenkost, ki ne prihaja v poštev.

Razven teh pa imamo še tudi druge, gostilničarje, ki pečejo kruh doma od kupljene moke ter prodajajo svojim gostom. Dokazano pa je, da prodajajo tudi po cele hlebe. So tudi nekateri mlinarji, ki pečejo kruh obrtnoma, čeravno niso izučeni.

V nekaterih krajih je tudi navada, da izdelujejo kruh kmetice ter ga vozijo in prodajajo po sejnih in cerkvenih svečanostih. To je neka stara pravica preteklih časov, ko je kmet znal izdelovati kruh iz svoje lastne na svojem zemljišču pridelane pšenice, kar pa je seveda sedaj že nekaj zastarelega in bi bilo potrebno, da se odpravi, kakor sem že omenil, ker vsi ti ne plačajo nobenih davkov.

Pekarskemu obrtniku, katerega izdelki so najpotrebnejše vsakdanje prehranjevalno sredstvo vsega prebivalstva, bi se najposvečala vsa pozornost merodajnih oblastev, da se kruh izdeluje le od poklicnih resnično izučeni obrtnikov.

Fran Igljč:

Krojači za svoj obstoj

Opetovano smo že jasno in v resolucijah poudarjali, da škoduje sušmar na eni strani legalnemu obrtniku, na drugi strani pa državi na njenih dohodkih. Mislim, da je s tem dovolj povedano in smo upravičeni, da v tem pogledu odločno zahtevamo od strani merodajnih oblasti popolno zaščito in energične ukrepe proti sušmarjem.

Položaj v oblačilni stroki je obupen. Lansko leto so bile redke stroke, ki bi imele vsaj pol leta dela. Pretežna večina naših mojstrov in mojstric ni bila stalno zaposlena niti 20 tednov. V ostalem času naše članstvo ni v l. 1932. zasluzilo toliko, da bi krilo režijske stroške. V damski stroki je bil položaj še ostrejši. Vzrok leži v štedenju za radi pomanjkanja denarja, zaradi česar si ženske veliko same šivajo, deloma pa tudi v sušmarstvu, ki ni v nobeni stroki tako razvito, kakor ravno v damsko krojaški stroki. Zaradi pomanjkanja dela so morale šivilje delati večkrat po konkurenčnih cenah, samo da so zaposlile pomožno osebje, ne da bi pri tem kaj zaslužile.

V oblačilni stroki so v občeh nezdružive razmere. Po statistiki okrožnega urada za zavarovanje delavcev je številno pomožnega osebja v oblačilni stroki v zadnjih 7 letih padlo za 25 odstotkov, to je za eno četrtino. Smatram pa, da ni niti ta statistika točna, kajti po mojem občutku se je število zaposlenega pomožnega osebja zmanjšalo najmanj za polovico. Marsikateri mojster drži namreč pomočnika ali pomočnico samo na papirju, da ostane delavec ali delavka v delavskem zavarovanju.

Našim naročnikom!

Težke čase, ki jih zlasti v zadnjem času občutijo vsi obrtniki, smo občutili tudi mi. Vsled nerednega plačevanja naročnine od strani naročnikov smo zašli v plačilne težave in morali začasno prenehati z rednim izdajanjem našega lista, kar nam je bilo sicer izredno težko, a vendar se kljub vsem našim naporom temu nismo mogli izogniti.

V tej in prihodnji številki bomo objavili vsaj kratek pregled vseh važnejših obrtniških dogodkov, dočim bomo z novim letom pričeli zopet naš list redno izdajati trdno prepričani, da bodo naši naročniki upoštevali težave, s katerimi se moramo boriti in nam malenkostno letno naročnino poslali vsaj v manjših obrokih. Skušali bomo vedno oddolžiti se vsem s pestro vsebino našega lista in s točnim obveščanjem o vseh aktualnih dogodkih.

Upamo, da bodo naši naročniki upoštevali naše težke razmere in ne bodo zamerili sedanje zamude, ker nikomur ni bilo težje začasno prenehati izdajanja lista, kakor nam samim.

Ponovno prosimo vse, da nam čimprej vsaj v manjših zneskih poravnajo zaostalo naročnino in tako omogočijo redno izdajanje lista.

Uredništvo.

Navzlic temu, da se je število v oblačilni stroki zaposlenih delavcev zmanjšalo, se je pa število delavcev, ki delajo tekstilno blago, podvojilo. To kaže, da se pri povečanju števila delovnih moči in pri tehničnem napredku pri proizvodnji količina tekstilnega blaga ni zmanjšala, pač pa povečala, vendar pa to blago ni šlo v konzum preko oblačilnih obrti, ampak po drugi poti, preko sušmarjev. Največ je temu krivo sušmarstvo, pa tudi dejstvo, da si posebno v damsko-krojaški stroki ženske pomagajo na vse mogoče načine, da obidejo legalno obrt.

Enako kot krojači in krojačice so čutile krizo tudi druge stroke, n. pr. krznarji, ki o pravi seziji sploh ne morejo govoriti in modistinje, ki trpe posebno zato, ker je moda uvedla trikotarje tudi za klobuke, ki pa jih ne prodajajo modistinje, ampak modne trgovine.

Zaradi krize so posebno občutno prizadeti mali obrtniki, ki tvorijo večino našega članstva. Težko je v sedanjih časih vzdržati malemu človeku, kaj bo nastalo iz krize, v kateri se nahajamo, je težko reči. Tolaži in vzdržuje nas še vse skupaj vera v boljše čase.

Ako motrimo naše razmere, vidimo, da nas poleg gospodarskih neprilic stiska številnost v stroki. Tekom zadnjih 10 let je število poraslo pri krojačih za 60, pri krojačicah za 71, pri krznarjih za 3, pri modistinjah za 14 in pri izdelovalkah perila za 12. Ta porast ni v nikakem pravem razmerju s porastom prebivalstva in je samo posledica dejstva, da je v naših strokah zaposlenih preveč vajencev, ki streme za tem, da se čimprej osamosvoje ker ne najdejo pri mojstrih in mojstnicah zaposlitve.

Za karakteristiko navajam, da se je pri našem združenju izučilo tekom zadnjih 10 let: 361 krojač, 802 krojačici, 19 krznarjev, 17 izdelovalk perila in 152 modistinje.

Ako gledam te številke, se ne čudim, da je posebno v damskem krojaštvu največja beda in največ sušmarstva.

Vsa leta opozarjam, da naše mojstrice zaposlujejo preveč vajenk. Vse moje besede so zastoni. Mojstrice si ne dašo dopovedati, da si s prevelikim številom vajenk same sebi kopljejo grob. Nikakor se jih ne da prepričati, da bi morale pozabiti na lastno, samo trenutno korist, če gre za to, da se stroka ohrani.

Članstvo naj v lastnem interesu ne ustvanja z zaposlitvijo vajencev v naših strokah proletarijata, katerega ne bi mogli zaposliti in ki nam bo s sušmarstvom pozneje 100krat škodoval.

Iste skrbi ima tudi pletilna stroka. V minulem letu so bila večja pletilska podjetja zaposlena le 200 delovnih dni, medtem ko so mali podjetniki delali le nekaj mesecev v letu. Kapaciteta je bila izrabljena v l. 1932, povprečno samo s 35—40 odstotkov ter je evidentno, da so delala vsa podjetja z večjo ali manjšo izgubo.

Preidem k navedbam sušmarjev. Kolikor mi je bilo mogoče zbrati gradiva v številkah, imamo v dravski banovini preko 1500 sušmarjev samo iz zelo prizadete krojaške stroke. To število pa je po mojem objektivnem mišljenju gotovo za 50 odstotkov prenizko. Mimogrede naj omenim, da so nekatere združbe v tem pogledu zelo malomarne, kajti na opetovane prošnje okrožnega odbora nam niso poslale nikakih številčnih podatkov.

Glavna rakrana naše stroke pa je šivanje po hišah. Ne obrtna, ne davčna oblast se ne briga za te šivilje, ki odjedajo nemoteno kruh legalnim obrtnikom, čeprav ravno v damski stroki doseže to sušmarjenje gotovo 50 odstotkov.

Združbe oblačilnih strok pa se morajo boriti ne samo proti poklicnim sušmarjem, ampak tudi proti takim, ki zakonito sušmarijo, n. pr. *Salezijanski zavod na Rakovniku v Ljubljani*, ki ne dela samo za svojo lastno uporabo, temveč tudi po naročilu. Naše smernice gredo za tem, da se omeji število vajencev, po takih zavodih pa se jih naspotno še pospešuje in množi. *Poštna uprava v Ljubljani* ima svojo krojaško delavnico pod imenom »Gospodarska zadruga poštinih nameščencev v Ljubljani«. *Policijska in žandarmerijska uprava* imata svoje krojaške delavnice. Podobno je z ljubljansko občinsko upravo in njenimi poklicnimi gasilci.

Trgovci z manufakturo sprejemajo naročila in jemljejo mero. Osobito pa poudarjam krojaške delavnice v kaznilnicah, pri čemer pride v poštev v največji meri *kaznilnica v Mariboru*. Nadalje sprejema *banovinsko deško vzgajališče v Ponovičah pri Litiji nova naročila in popravila*. Svoje delavnice imajo *Škofovi zavodi v St. Vidu nad Ljubljano, samostan trapistov v Rajhenburgu in samostan v Stični na Dolenji*.

Jernej Fidler:

Težak položaj mesarske in klobasičarske obrti

V mesarski obrti imamo več vrst načinov sušmarstva, zaradi tega naj mi bo dovoljeno, da v kratkem poročilu iznesem vse ono, kar smatramo za sušmarstvo v naši obrti.

Omenjam predvsem klanje po kmetih. Zdelo se bo marsikomu, da mi narekuje te besede po odpravi in omejitvi klanja po kmetih kakšno nerazpoloženje napram našemu kmetu, toda verjemite mi, da mi ravno kot mesarju iz podeželja ni prav nič v mislih vzbujati kako animoznost, ker je predvsem podeželski mesar navezan na tesno sodelovanje in poslovanje z našim kmetom. Nasprotno mesarji-obrtniki priznavamo kmetu vse pravice, ki mu kot kmetu gredo — odkrito povem tudi, da je usoda našega gospodarstva odvisna predvsem od usode kmetovalčeve. Vemo dalje, da preživlja kmet, ki tvori štiri petine prebivalstva naše države, z drugimi stanovci vred eno največjih dob in da je dolžnost vseh merodajnih faktorjev, da zaščitijo to hrbenico države. Toda ta zaščita ne sme biti v škodo drugemu stanu, ki je istotako člen tega naroda in ki mora istotako nositi velika bremena, ki mu jih nalaga gospodarska kriza. Predvsem smatram, da je dovoljevanje klanja po kmetih le neuspešno zdravilo za izboljšanje položaja našega kmeta. Kmet potrebuje za ozdravljenje gospodarstva ne samo injekcij, ampak izdatne druge pomoči, ki mu bo res izboljšala položaj. Mislim predvsem, da je treba osigurati kmetu rentabilno proizvodnjo raznih panog kmetijstva (sadjarstvo, vinarstvo itd.), usposobiti ga za mednarodno konkurenco, omogočiti mu izvoz njegovih pridelkov, predvsem mu pa vrniti zaupanje v javno gospodarstvo in denarni kredit. To nam najbolje dokazuje pogled v dobo zadnjih treh let, ko se je kmetu vseprek in ko se je skoro petina zaklana živine poklala doma, položaj kmeta pa se ni izboljšal, nego celo poslabšal. Kmet je danes brez živine in brez denarja. Klanje, kakršno se vrši sedaj na deželi, je pa na drugi strani tudi v protislovju z obrtnim zakonom, ki izvzema iz obrtnega zakona le ona kmetovalčeva postranska dela, če se v njih predeluje lastni proizvodi in še to samo v manjšem obsegu. Na mnogostevilne intervencije mesarskih združenj se je kr. banska uprava vendar odločila, da izda točnejša navodila, ki sicer ne uvažujejo predvsem zahtevo mesarskih združenj, da naj bi se klanje doma omejilo le na zakol v sil, vendar pa s to svojo odredbo postavlja meje nezakonitemu izvrševanju mesarske obrti po neobrtnikih, predvsem po ljudeh, ki niti ne pripadajo kmetškemu stanu.

skem. Vsi omenjeni zavodi in gospodarska podjetja ogrožajo našo existenco in škodujejo državi na njenih dohodkih. Največ pa s tem, da pospešujejo sušmarstvo in brezposelnost s prekomernim številom vajencev.

Število sušmarjev v pletilni stroki dnevno narašča. Razmah tega zla je postal tako silen, da prav resno ogrožajo obstoj legalnega obrtništva. Zato bi bilo potrebno, da pristojne oblasti s tesnim sodelovanjem krajevnih obrtniških organizacij in zaupnikov okrožnih odborov obrtniških združenj uporabijo vse zakonite mere za pobijanje sušmarstva in vsakega krivca strogo kaznujejo.

Le v tem primeru bo mogoče to nepotrebno zlo do znosnosti omejiti.

Obrtniška kronika

Obrtniški jubilej v Karlovcu. V Karlovcu je septembra tamošnja obrtna zadruga proslavila 125-letnico svojega delovanja. Ta zadruga je najstarejše društvo v Karlovcu in je bila ustanovljena še v dobi cehov. Njen prvotni naziv je bil *Banijanska bratovščina sv. Treh kraljev*. Danes šteje ta obrtna zadruga nad 200 članov in ima tudi precejšnje premoženje.

Mednarodni kongres obrtnikov se je sestel v času od 14. do 19. oktobra v Budimpešti. Program kongresa je obsegal vsa aktualna vprašanja, ki zanimajo obrtništvo.

Gostilničarji lahko koljejo za svoje potrebe. Nedavno je ministrstvo za trgovino in industrijo izdal odlok z ozirom na novi obrtni zakon in na predlog gostilničarskega združenja, da gostilničarji lahko sami kupujejo in koljejo goveda in svinje za potrebe svojega obrata.

Poudarjati moram tu, da je dovoljeno klati le onemu, katerega je glavni poklic kmetijski, ki pa sme klati samo živino, ki je na dotični kmetiji prirejena in ne nakupljena in porejena, in da sme klati samo v manjšem obsegu v sozamerju z velikostjo kmetije in številom živine, in sicer samo izjemoma z ozirom na pomanjkanje krme in nezmožnost odprodaje.

Pri tej priliki naj se dotaknem tudi primere špeharstva, ki je posebno razvito v mariborski okolici, kjer so se ustanovile razne vnovčevalnice in zadruge, ki nabavljajo celo živino od trgovcev, ne pa od kmeta in moramo uveljaviti vsaj zahtevo, da se tem zadrugam, ki niso konzumna, oziroma potrebna, prepove sploh vsako klanje živine in prodaja mesa. Izdana dovoljenja naj oblasti prekliče, posebno še, ker tako poslovanje ni v korist kmetom iz mariborskega okoliša, ker večina blaga izvira iz krajev izven dravske banovine (Srem, Bosna).

Še tretje vprašanje, ki je v zvezi s tem sušmarstvom, navajam. To je vprašanje prostih stojnic, ki je posebno aktualno za tovarise z naše severne državne meje. Glede tega stavljam samo pogojno dovoljenje, če se meso, ki se na teh prostih stojnicah prodaja, označi kot meso *slabše kvalitete*, — da vrši obratovanje občinska uprava po uradno določeni ceni do gotove največje količine in samo konzumentom. Edino pod temi pogoji moremo pristati sploh na ta način prodaje, ki se je istotako udomačil predvsem v severnem delu naše banovine. Vsako drugo stališče glede prostih stojnic moramo smatrati za navadno sušmarstvo, katerega naj krije predvsem samo tradicija.

Ugotavljam dejstvo, da je ravno naraščaj mesarske obrti preštevilten in da v doglednem času ne bo mogel doseči zaposlitve; zaradi tega gre naše stremljenje za tem, da se število naraščaja zmanjša, a na drugi strani poskrbi za čim večjo strokovno usposobljenost. Tudi število izvršujočih mesarskih mojstrov ni v nikakem razmerju s potrebo, kajti vsled klanja po kmetih in padca konzuma po mestih in trgih je postalo tako rekoč 50% mojstrov odveč, vsled česar smatramo, da je vsako dovoljevanje novih obrti predvsem onim, ki nimajo prave usposobljenosti, tudi vrsta sušmarstva.

Zahtevamo od naših upravnih oblasti, da postopajo rigorozno, tako pri mojstrskih preizkušnjah in pri izdaji dovoljenj — s tem bodo zmanjšali vrsto sušmarjev v naši stroki.

Za povzdigo našega čebelarstva

Po zbranih podatkih imamo danes v naši državi blizu 750.000 panjev, kar pomeni, da imamo na vsak km² 2,5 panja ali na vsak hektar 1 panj, kar je zelo malo. Še večji pa je ta nedostatek, ako vzamemo v obzir dejstvo, da je od tega števila 487.000 panjev docela primitivnih, kakršni v ekonomskem pogledu kaj malo pomenijo. V Švici pa medtem pride na 1 km² 6.30 panjev, v Češkoslovaški 3.20, dočim je najbolj razvito čebelarstvo v avstrijskih krajih Koroške, Štajerske in Gornje Avstrije, kjer pride tudi 8 panjev na 1 km².

Zakaj je čebelarstvo v Srednji Evropi bolj razvito, negoli pri nas, dasi so tam prirodni pogoji slabši, pri nas pa flora bogatejša in vegetacija bujnejša? Zakaj te pokrajine posvečajo čebelarstvu vedno več pozornosti?

Ce bi bilo pri nas posvečeno več pozornosti, bi že v prvih letih smotrene racionalizacije imeli vsaj 1 milijon panjev, čebelarske proizvode pa bi mogli povzdigniti in pripraviti za izvoz. V naši državi imamo okrog 3.800.000 posestev, s čebelarstvom pa se peča le 127 tisoč posameznikov, kar pomeni komaj 3%. Če bi se število naših panjev podvojilo, tedaj bi imelo šele vsako drugo gospodarstvo po 1 panj, kar je še veliko premalo. Ako podelimo današnje število naših panjev s številom vasi v državi, potem nam je lahko ugotoviti, da pride na vsako vas po 40 panjev, dočim bi v vsaki vasi po 10 gospodarjev imelo lahko najmanj to število, ako ne več. Danes imamo v državi blizu 300.000 racionalnih panjev, katere pa bi v teku par let lahko pomnožili na 2.500.000, kar bi nam prinašalo letno 400.000.000 dinarjev, verjetno pa tudi pol milijarde. Ta vsota ni in ne more biti nepomembna v naši ekonomski bilanci in bilanci naše narodne proizvodnje.

Kakovosti našega medu ni tekmecev na svetu, zlasti medu od žalfije in rožmarina v Dalmaciji, Orni gori in Hercegovini, t. j. v naših tkzv. pasivnih krajih, kjer pa bi se sicer čebelarstvo lahko zelo razvilo. Ako bi v vseh teh krajih imelo vsako gospodarstvo vsaj po 1 panj, bi bil dohodek od teh panjev gotovo večji od vsote, katero vsako leto da država za prehrano teh krajev. Enako v poštev prihaja gojenje čebel tudi v ožjih krajih naše banovine, ki je ponekod tudi zelo pasivna, kakor zlasti v Beli Krajini in Prekmurju.

PLINSKE NAPRAVE

P. n. občinstvu, osobito hišnim posestnikom oziroma stavbenikom vjudno javljam, da imam kot prvi in edini v naši banovini pravico in obrtno pooblaščenje, da smem izvrševati, popravljati in napravljati sam vse potrebne plinske naprave in vode bodisi za kopalnice, kuhinje, ogrevalnice in sploh vse tozadavne hišnogospodarske in industrijske naprave v vsaki pogodbeni izmeri. — Kot prvi tovrstni domač, aprobiran strokovnjak se priporočam vsem zainteresiranim.

NOVAK PETER, izprašan mojster za vse plinske naprave. — Gregorčičeva 11, Ljubljana, Gradišče.

SLAVIJA

jugoslovenska zavarovalna banka v Ljubljani

sprejema

zavarovanja proti ognju, nezgodam, vlomom, zavarovanje za izplačilo denarja ob doživljenjski gotovi starosti in ob smrti, in zavarovanje za pogrebne stroške.

Posluje po vsej Jugoslaviji — ima svoje hiše v Ljubljani, Sarajevu, Osljeku in Novem Sadu.

Generalno ravnateljstvo v Ljubljani, Gosposka ulica 12. Telefon 2176 in 2276.

Evropa je velik konsument medu, pa ga porabi več, nego pridobi. V Evropi je 84 tovarn za proizvodnjo lažnega, umetnega medu brez vsake prave naravne osobine. Racionalizacija gojenja bi nam ustvarila industrijo čebelarskih proizvodov. Postala bi to lahko nova, izredno važna pridobitna panoga. Vosek je v industriji nezamenljiv, predelovanje medu za desertna vina, začeni od medicine pa do najboljšega šampanjca, likerja in konserviranega sadja, pa bi nam prineslo velike koristi in zaposlilo mnogo naših nezaposlenih delavcev. To naj bi postal cilj naših gospodarstev.

Razen te neposredne koristi pa prinaša čebelarstvo še drugo, enako silno važno. Mnogo je kulturnega cvetja, v katerem je oplojen je nemogoče, ako ni prah enega cveta prenešen v drugega. Oplojevanje cvetov vrše po dokazanem mnenju največjih biologov ravno čebele, pa je v tem pogledu njih vrednost ogromna. Ameriški agronomi iz lastnih izkušenj vedo, da brez čebel ni sadja in zato v Kanadi in Kaliforniji sadjarji plačujejo po 5 dolarjev za vsak panj, ki bi ga jim čebelar posodil za sadovnjak, dokler sadje cvete. Hruška n. pr. brez čebel ne rodi, s čebelami pa je oplojenih najmanj 50% cvetov, jablana da brez čebel le 2% sadu od cvetja, s čebelami pa 20%, češplje brez čebel 6%, s čebelami 40% itd.

Slovenija je bila zlasti znana kot važna deželica v gojenju čebelarstva in je včasih naš izvoz živih čebel v Ameriko bil izdaten, dočim ga danes sploh ni več vsled pomanjkanja sanitetske zaščite. Ni li nujno potrebno zopet oživiti to našo važno pridobitno panogo, katere sedaj že vrsto let leži mrtva in nepospeševana. Ne orje se polje tega dela, niti koplje, dobre volje je le treba in smisla za racionalizacijo tam, kjer je najcenejša in najkoristnejša. Kmetu je potrebno ustvariti smisel za to delo, le kratka leta pa ga bodo za isto navdušila in za vedno pridobila.

(Konec)

»Obrtniška samopomoč« reg. pom. blagajna v Ljubljani, Beethovnova 10

Vsem članom in nečlanom v vednost in ravnanje!

Priobčamo prepis odloka kr. banske uprave v Ljubljani z dne 19. julija 1933, ki se glasi:

VIII. šte. 3694/19, 19. julija 1933.

Obrtniški samopomoči, reg. pom. blagajni v Ljubljani.

V rešitvi tam. prošnje z dne 24. maja l. 1933. se, upoštevaje v tej vlogi iznesene razloge, ukine odločba banske uprave z dne 15. maja 1933. II. br. 2238/1 gledečasne ukinitve nadaljevalnih poslov po naslovni registrirani pomožni blagajni, ker tvorijo članstvo te blagajne obrtniki in je torej izključno stanovska institucija ter njeno dosedanje poslovanje za enkrat ne daje povoda za izredne ukrepe.

Ni tedaj zadržka, da »Obrtniška samopomoč«, reg. pom. blagajna po sedanjih odobrenih pravih naprej posluje.

Namestnik bana: pomočnik:

Pirkmajer, I. r.

Žig: Ban dravske banovine, Ljubljana.

Obrtniški koledar

bo izšel tudi letos, kakor lani, s prav pestro vsebino in v lični obliki. Vseboval bo mnoge, za obrtnike zelo važne podatke, pa ne bi smelo biti obrtnika, ki si ga ne bi naročil. Za letošnje leto smo se še prav posebno potrudili, da bo

naš koledar vsakemu obrtniku vsakdanji kruh.

Inserente že danes opozarjamo na inserate v koledarju, ker bodo vsled celoletne vrednosti imeli največji pomen in seveda tudi uspeh, kakor nikjer drugje.

Zatiranje šušmarstva in neupravičeno krošnjarenje

Resolucija, ki je bila sprejeta v ljubljanskem občinskem odboru, predlagana od občinskih svetnikov gg. Karla Sossa in Josipa Rebeka.

Gospodarske organizacije obrtnikov in trgovcev v Ljubljani se upravičeno pritožujejo čez močno razpaseno šušmarstvo in krošnjarenje pri privatnih strankah. Obrtna oblast se trudi, da omeji in kaznuje kršilce obrtnega zakona, ki na drugi strani občutno škodujejo zaslužku legalnih obrtnikov in trgovcev. Vendar vsi ukrepi obrtne oblasti ne zaležejo in se neupravičeno obrtovanje nemoteno razvija, seveda bolj prikrito in tajno. Najavljene so sicer stroge odredbe proti vsem onim, ki svoje delo vrše proti predpisom zakona o obrtih.

Smatrava za umestno, da obrtni odsek ljubljanske občinske uprave sodeluje z oblastjo pri zatiranju teh kršitev in se na ta način postavi v bran ter zaščiti upravičene zahteve obrtnikov in trgovcev v Ljubljani.

Vsled tega predlagava:

Da se to zlo šušmarstva in krošnjarenja zatre, naj obrtni odsek podvzame vse potrebne korake in naj izpelje s sodelovanjem celokupnega občinskega sveta nove ukrepe. Analogno tržnemu nadzorstvu naj se uvede obrtno nadzorstvo ali pa neke vrste obrtna policija za nadzorovanje nad trgovinami, obrtjo in industrijo. Ta obrtna policija naj bi imela nalogo, da vrši pregled v poslovanju vseh strok. Da pazi na to, da li imajo vse osebe, ki vrše kakršnokoli obrt po zakonu o obrtih, odgovarjajoče dovolilo ali obrtni list in da se izvršujejo odredbe o zapiranju in odpiranju lokalov.

Taka obrtna policija naj bi imela dovoljenje, da takoj na licu mesta ustavi nezakonito obrtovanje, da zapleni blago, oziroma, da zapečati lokal do višje odredbe. Izredna naloga obrtne policije naj bi bilo pobiranje šušmarstva.

Tu bi nameščenci občinske uprave,odeljeni tej obrtni policiji, imeli najširše polnomočje, da bi mogli takoj na licu mesta izvesti vse potrebne ukrepe, ki bi zagotovili uspeh postopka. Zato bi bilo potrebno namestiti posebno osobe za izven-uradno poslovanje.

Naša dolžnost je, da si zagotovimo v bodočem proračunu tozadavni kredit in obenem dosežemo dodelitev takega osobja.

Novi mojstri

V 8. letošnji številki smo prinesli imena novih mojstrov, ki so do 28. marca t. l. opravili mojstrski izpit pri mojstrski izpitni komisiji v Ljubljani. Danes prinašamo imena novih mojstrov, ki so opravili izpit od 29. marca do 31. avgusta t. l.

Iz obrta pečarjev: Pirnat Stanko, Vič pri Ljubljani.

Iz obrta kovačev: Krmelj Janez, Hotavlje-Poljane; Kovačič Ignac, Metlika; Likar Peter, Bašelj-Preddvor; Tavčar Lovro, Čabrače-Trata, Gorenja vas; Demšar Aleš, Škofja Loka; Zore Matič, Zg. Pirniče-Medvode; Anton Šubič, Hraše-Smlednik; Ferdinand Glinšek, št. Ilj-Velenje; Franc Gašper, Smartno-Slovenjgradec; Guzelj Anton, Zminec-Škofja Loka; Osojnik Leo, Sp. Voličina-Maribor; Omejc Jakob, Trnova-Medvode; Golob Martin, Podsmreka-Dobrova; Glavač Alojzij, Kapljavas-Komenda; Duhovnik Alojzij, Pirniče-Medvode; Marinšek Ciril, Poljane nad Škofjo Loko; Rakovec Ivan, Sp. Besnica-Kranj; Hromc Franc, Sneberje-Dev. M. Polje; Mulec Viktor, Pudob pri Rakeku; Potokar Anton, Pleševica pri Višnji gori.

Iz obrta podkovskih kovačev: Omejc Jakob, Guzelj Anton, Jerala Jakob, Pucihar Jožef, Glinšek Ferdinand, Bregant Jožef, Marolt Ivan, Korenč Fran, Golob Martin, Likar Peter, Soršak Franc, Sršen Janez, Škarja Fran, Vrečko Ivan, Gruden Ivan, Rek Peter, Osojnik Leo, Kovačič Ignac.

Iz obrta pilarjev: Habjan Ludvik, Gočeš-Škofja Loka.

Iz obrta livarjev: Korešec Jožef, Kamnica pri Mariboru.

Iz obrta kovinskih strugarjev: Smole Franc, Ljubljana.

Iz obrta kleparjev: Šifrer Janez, Stara Loka; Wostner Edvard, Moste pri Ljubljani; Bögel Franc, Ljubljana; Zitnik Rudolf, Ljubljana.

Iz obrta mehanikov: Artenjak Herbert, Rogatec; Kopač Albin, Rožna dolina-Vič; Kucler Stanko, Ljubljana; Starič Ludvik, Tržič; Žerjal Albert, Rožna dolina-Vič.

Iz obrta kolarjev: Jauh France, Kokrica-Kranj; Repanšek Anton, Loka-Mengeš; Vrhovnik Jože, Breg-Križe; Primc Alojzij, Poljšica-Podnart; Jasenc Franc, št. Vid-Lukovica; Habič Franc, Sadinjivas-Sp. Hrušica; Zlatič Dragotin, Stara vas; Bohinc Valentin, Srednjavas-Golnik; Dolenc Jožef, Stražišče-Kranj; Zabjek Alojzij, Zg. Hrušica pri Ljubljani.

Iz obrta mizarjev: Praprotnik Andrej, Kropa; Ložar Franc, Sneberje, Dev. M. Polje; Prosenec Franc, Češnjice-Moravče; Funtek Franc, Ljubljana; Podobnik Ivan, Zadobrova-Dev. M. Polje; Kralj Alojzij, št. Gotard-Trojane; Smerkolj Gašper, Učak-Trojane; Rupnik Franc, Ljubljana; Stanko Drčar, Lukovica pri Domžalah; Petrič Ivan, Brod-Dolenji Logatec; Križmanc Ivan, Bevke-Vrhnika; Trkman Franc, Stožice-Ježica; Kladnik Janez, Kamnik; Peklaj Franc, Sp. Zadobrova; Škerlj Franc, Ljubljana; Gabrielčič Jože, Ljubljana; Zor Josip, Ljubljana-Šiška; Musar Vinko, Ljubljana; Klaneček Franc, Dole-Borovnica; Kavčič Ivan, Kompolje-Dobropolje; Stalc Ludvik, Bistrica pri Tržiču; Pretnar Franc, Podhom-Gorje pri Bledu.

Iz obrta brivcev: Rudolf Josef, Radovljica; Stanko Vozelj, Loke-Trbovlje; Herman Kunstelj, Kranj; Ziegler Rudolf, Moste pri Ljubljani; Urabič Rudolf, Ježica; Petsche Anton, Kočevje; Scherzer Bogomir, Kočevje; Osenar Stanislav, št. Vid nad Ljubljano.

Iz obrta čevljarjev: Premk Matevž, Zapleš-Trojane; Plajbes Ciril, Žaganjivas-Križe; Pančur Anton, Ljubljana; Erjavec Vinko, Podsmreka-Višnjagora; Zupančič Andrej, Moste pri Ljubljani; Bohinjc Janez, Češnjice-Cerklje pri Kranju; Bilban Jože, Smartno-št. Vid nad Ljubljano; Lovšin Rudolf, Breže pri Ribnici; Medmeš Ivan, Nevlje pri Kamniku; Tišler Andrej, Tržič; Galič Franc, Rožna dolina-Vič; Erjavec Ivan, Ljubljana; Žepič Janez, Križe pri Tržiču; Poljanec Jožef, Sebenje-Križe; Poljanec Kristijan, Ljutomer; Mauser Franc, Plešivca-Brezovica; Pirc Avguštin, Koseze pri Ljubljani; Ramovš Ignac, Ježica; Pangerc Jože, Sp. Otok-Mošnje; Perne Avgust, Rupa pri Kranju; Žbontar Ignac, Kropa; Dermastija Ivan, Ljubljana; Primšar Karol, Ribnica na Dolenjskem; Repe Nikolaj, Sp. Gorje-Radovljica.

Iz obrta usnarjev: Kokalj Lovro, Kropa.

Iz obrta krojačev: Grobelnik Pankracij, Kmetič Franc, Tekavec Karol, vsi iz Ljubljane; Šter Franc, Predoslje-Kranj; Mrak Maks, Gorenje Brdo; Jane Franc, Tržič; Valjavec Albin, Leše-Brezje; Mazi Alojzij, Velike Loke; Grašič Miha, Tenešič-Golnik; Eržen Franc, Srednje Bitnje-Stražišče pri Kranju; Toman Franc, Lesce; Sitar Vinko, Žnidar Mihael, Zabret Anton, vsi iz Mengša; Čelečnik Alojzij, Podmežaklja - Gorje; Sedej Ivan, Jesenice; Marn Franc, Jesenice; Velkavrh Matija, Log - Brezovica; Anžič Franc, Podgorje-Kamnik; Brus Karol, Ljubljana; Osterman Ivan, Kočevje; Vinko Vodopivec, Toplice-Zagorje; Franc Kebe, Cerknica pri Rakeku.

Iz obrta damskih krojačev oziroma šivilj: Štrumelj Stanislava, Borovnica; Petrič Katarina, Ljubljana; Rudar Berta, Moste pri Ljubljani; Kunstelj Anica, Radovljica; Slivnik Marija, Blejska Dobrava; Cesar Julijana, Stara Fužina v Bohinju; Thellian Pavla, Kočevje; Košnik Angela, Primskovo-Kranj; Dobre Ivanka, Kovor - Križe; Jerše Marija, Ljubljana-Šiška; Samsa Božena, Ljubljana; Deteček Mija, Zalec.

(Nadaljevanje prihodnj.)

Glavni in odgovorni urednik Lojze Hočevar. Za konzorcij »Obrtnega Vestnika« Josip Rebek. Tiska Narodna tiskarna. Predstavniki: Fr. Jezeršek. Vsi v Ljubljani.

KREDITNO DRUŠTVO

MESTNE HRANILNICE LJUBLJANSKE

dovoljuje posojila na menice in kredite v tekočem računu vsem kredita zmožnim osebam in tvrdkam